

POLEROWAĆ (28) *vb impf*

polerować (23), **polorować** (5); polorować *KrowObr, RejZwierz, RejAp, Calag*; polerować : polorować *RejZwierz* (2:1).

Pierwsze o oraz a jasne; -e-, [-é-]; drugie o prawdopodobnie jasne (tak w -ować); polorować z tekstów nie oznaczających ó.

inf polerować (4). ◊ *praes* 1 sg poleruję (9) [w tym: -e (2)]. ◊ 3 sg poleruje (6). ◊ *praet* [3 sg m polerował.] ◊ 3 pl m pers polerowali (1). ◊ *fut* [3 sg m będzie polerował.] ◊ 3 pl m pers polerować będą (1). ◊ [*imp* 2 pl polerujcie.] ◊ *con* 3 sg m by polerował (1). *f* by polerowała (1). ◊ 3 pl m pers by polerowali (1). *subst* by polorowały (1). ◊ *impers con* by polerowano (1). ◊ *part praes act* polerując (2).

Sł stp brak, Cn notuje, Linde także XVII i XIX w.

Pocierać czymś jakąś powierzchnię w celu jej wygładzenia, nadania jej połysku, odświeżenia lub zaostrzenia; szlifować; polire Vulg, Calag, Calep, Cn; limare Mącz, Cn; excolere Modrz, Calep; depolire, elimare, expolire, interpolare, perpolire Calep, Cn; tergere PolAnt; complanare, edolare Cn (28) : Limo, Piłuyę. Gładzę/ Poleruyę. Mącz 193d; Calag 378b; Elimo – Poleruię, pielką oczieram Calep 356a; Expolio – Poleruię, wiołtrząm Calep 395a; Polio – Chędozę, wiczieram, poleruię. Calep 817a, 308a, 384b, 553b, 788b, 914a.

Zwrot: »polerować strzały, [włocznie]« = ostrzyć; tergere sagittas PolAnt; polire lanceas Vulg (1): A Krol Bábiloński Itanie miedzy rozłtaniem dwu drog szukáiąc wieszczby/ á poleruiąc łtrzały/ pytał fię bálwánow BibRadz Ez 21/21; [Záprzágayácie konie/ a wfiádayácie iezdni/ fthoyácie w helmiech poleruię [!] włocznie/ obłóczcie fię w pancerze. Leop Ier 46/4 (Linde)].

Przen [kogo (3), co (14)] (17) : Gron [pokój] dodawa okwicie z iągód požądliwych. [...] Zelázá ziemię rzniąc ná chléb poleruię: Zawifné zbroie prochem w kácięch przytrzęfuię. GosłCast 9; [Już pogodny wiatr żagle rozpięte sprawował, A powietrze łaskawy Febus polerował StryjPoczqt 61].

a) Doskonalić (16) : *RejWiz* 100; (*nagł*) *Woiewodá Wileńki*. (–) *Nie* przeciw fię chociać glánc/ z wirzchu Gágátkowy/ Ale iedno kęs dożrzy/ tám głębyey do głowy. *Znaydziesz Rubinowy bláfk/ Szmaragdową cnotę [...]. Ale trzebá klenoty/ częłto polorowác/ Bo gdy prochem przypádną/ wnet fię poczną płowác. RejZwierz* 90v; *Czemuby też kto nie wniół owego obyczáiu do nas/ ktori ięłt we Włofzech/ iż łláchtá zacna/ poleruiąc rozumy łwoie/ wynáyduie ná bieliedzie gry rozumne/ y tych vżywa GórnDworz* B8v; *Gorą zówždy lata cnotá/ A tho iey wdzyęcna robotá/ Aby mył polerowálá/ A ná dobre wpráwowálá. RejZwierz* 231, 20v, 71; *Przydayże ktemu y łláchetność rodu/ to ięłt/ herby y męłtwá przodków/ ktorých ięłli potomkowie polerowác niebędá/ tedy im bywáią ku wielkiey łromócie ModrzBaz* 57.

[polerować z czego: *Gdyż on [Pan Jezus] ięłt iáko ogień poleruiący/ y ziele Fárbięrskie plugáłthwá wytrawiáiące. Was tedy s przyłkwárow wálznych/ zabobonow / y plugáłtwem záplowánych grzechow będzieli polerował GilPos* 247.]

polerować czym (4): *nyemála thego potrzebá yęłt áby dzyatki z młodosci pokąd fię dádzą náwiesć rodzicy wypráwyáli/ á polerowáli boyáznyą Bożą/ á łpráwą łtáteczną GliczKsiqż* Ev, N4v; *RejWiz* 141v; *że nie bez przyczyny Páweł Apołtoł Tymotheuśzá łwego nápomina/ áby dar od Bogá dáný w łobie wzbudzał/ á łtáraniem y vftáwiczną zabáwą polerował. ModrzBaz* 9; [*GilPos* 129v].

polerować w czym (1): A więc kiedy potrzebá [Mikołaj Gulski] nic sie nie łzaniuie/ Syny w Rycerfkiey spráwie zázwdy poleruiie. *PaprPan* Yv.

W porównaniu (1): *KrowObr* 238 cf *Zwrot*.

Zwrot: »w ogniu polorować« (1): Kiedy ich Pan doświadtza/ y w ogniu poloruie/ iáko bywa doświadtzone y polorowane frebro w kominie? *KrowObr* 238.

Szeregi: »polerować a probować« (1): Pátrrze ielli sie też co przytrefi wiernemu/ Wízedy mu to przypádnie zázwdy ku lepszemu. Bo iuz tym iego cnotę Pan Bog poleruiie/ A oney cney łtałości w nim iego probuie. *RejWiz* 141v; [thák też Pan y teraz zolthawia poczęści niektore trapienia kthorymi nas poleruiie á probuie *GilPos* 129v].

»polerować a zaostrzyć« (1): iż prokurator [...] cudzego rozumu polerować á záołtrzyć nye może. *GliczKsiąż* N4v.

α *O języku* (3) : [Polščyzna [w dawnym przekładzie utworu *Ceriola*] trochę nie wedle wieku. [...] Vćiefzyłem sie, że mi prace vbyło: lżey bowiem trochę polérować, niż wízytko przekłádác *CerGórJan* 7.]

Zwrot: »język polerować« [w tym: *czym* (1)] (3): *MączLub nlb* 13; Bo on [Rej] prawie ten ięzyk z nowu poloruie/ Ktory iuz był ták zgrubiał *RejAp* [Ff5]; *JanNKar* C2v.

Synonimy: *gładzić, odnawiać, piłować, pogładzać, wycierać, wyrownawać.*

Formacje współrdzenne: *polerować się, przepolerować, wypolerować, wypolerować się; wypolerawać.*

Cf **POLEROWANIE, POLEROWANY, POLERUJĄCY**